

Samherji fiskeldi ehf.

BREYTING Á AÐALSKIPULAGI NORÐURÞINGS 2010-2030

Vegna iðnaðarsvæðis í landi Akursels, Öxarfirði

GREINARGERÐ OG UMHVERFISMATSSKÝRSLA

15.01.2024

uppf. 07.01.2025

EFNISYFIRLIT

1	GREINARGERÐ	2
2	UMHVERFISMATSSKÝRSLA	4
2.1	UMHVERFISÁHRIF	5
2.2	VALKOSTIR	6
2.3	MÓTVÆGISADGERÐIR OG VÖKTUN.....	7
2.4	SAMANTEKT	7
3	BREYTINGAR EFTIR AUGLÝSINGU	8
3.1	BREYTINGAR Á UPÐRÆTTI	8
3.2	BREYTINGAR Á GREINARGERÐ.....	8
4	AFGREIÐSLA OG GILDISTAKA	9
5	HEIMILDASKRÁ	10

1 GREINARGERÐ

Samherji fiskeldi ehf. vinnur nú að stækkun fiskeldis á Núpsmýri. Samhlíða aðalskipulagsbreytingu þessari er gerð breyting á deiliskipulagi fiskeldis á Núpsmýri í Öxarfirði, iðnaðarsvæðis I3 svo það nái til norðurhluta Akursels auk fiskeldisstöðvarinnar. Fyrir er á skipulagssvæðinu borhola, sjódæluhús, hitaveitulögn, göngubrú og vegslóði.

Við stækkun stöðvarinnar er lögð áhersla á að endurnýta vatn í eldinu sem mest og draga úr frumdælingu vatns. Þrátt fyrir endurnýtingu er þörf á auknu vatnsmagni við eldið og er fyrirhugað að auka sjótöku um 700-800 l/sek og heitt grunnvatn um 200 l/sek. Stækkunin felur því í sér stærra sjótökuhús með fjölgun sjódrena og borholur (Íslandsbleikja ehf., 2017).

Með endurnýtingu vatns gefast auknir möguleikar á söfnun næringarefna í frárennsli sem gerir starfsemina umhverfisvænni. Frárennsli frá nýjum kerjum verður hreinsað í nýrri frárennslis hreinsistöð, vatn verður pressað frá fastefninu svo úr verður fiskimykja (Deiliskipulag fiskeldis á Núpsmýri í Öxarfirði, 2021). Til stendur að dæla fiskimykjunni í tanka þar sem henni verður síðar dreyft á land til uppgræðslu.

Í tillögu að breytingu á deiliskipulagi fiskeldis á Núpsmýri í Öxarfirði er gert ráð fyrir:

- Aukinni sjótöku með endurnýjuðu sjótökuhúsi
- Borholum til að hita sjóinn í fiskeldinu
- Fiskimykjutönkum til að taka við úrgangi frá fiskeldinu
- Vélageymslu
- Endurnýjun göngubrúar

Skipulagsráðgjafi er Lilja Filippusdóttir hjá Lilium – teiknistofu ehf.

Skipulagsgögn eru greinargerð þessi og skipulagsuppdráttur dags. 15.01.2024, uppf. 07.01.2025.

Eftifarandi breyting er gerð á greinargerð aðalskipulags:

Fyrir			
Nr. svæðis	Stærð (ha)	Forsendur	Skipulagsákvæði
13	5,6	Núpsmýri og Sigtún , Silfurstjarnan, Öxarfirði. Landeldisstöð fyrir bleikju, lúðu og sandhverfu. Starfsleyfi (útg. 14.6.2005) er fyrir framleiðslu á 200 tonnum af sandhverfu, 800 tonnum af lúðu, 800 tonnum af laxi og 800 tonnum af bleikju á ári, en þó má heildarframleiðsla stöðvarinnar aldrei fara yfir 1600 tonn á ári. Starfsleyfið er bundið við rekstur stöðvarinnar ásamt sláturhúsi við Núpsmýri í Öxarfirði og seiðaeldisstöð að Sigtúnum. Leyfið gildir til 2017.	Svæði fyrir fiskeldi og mannvirki og starfsemi því tengd, í samræmi við starfsleyfi hverju sinni.
Eftir			
Nr. svæðis	Stærð (ha)	Forsendur	Skipulagsákvæði
13	70,2	Núpsmýri og Akursel , Öxarfirði. Starfsemi tengd landeldisstöð við Núpsmýri. Heimild fyrir 3.000 tonna framleiðslumagni.	Svæði fyrir fiskeldi og mannvirki auk starfsemi því tengd, í samræmi við starfsleyfi hverju sinni. Heimild er fyrir sjótökumannvirki, borholum, fiskimykjutönkum og lögnum þessu tengt auk vélageymslu og endurnýjun göngubrúar.

2 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

Í skipulaginu er ekki gert ráð fyrir framkvæmdum sem falla undir lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Við vinnslu skipulagsins voru umhverfissjónarmið höfð til hliðsjónar ásamt viðmiðum í lögum og reglugerðum, stefnumörkun stjórnvalda og umsögnum lögboðinna umsagnaraðila. Hér verða dregnir saman helstu umhverfisþættir sem horft var til og mat lagt á áhrif skipulagsins á þá.

Áhrif eru metin með eftirfarandi viðmiðum:

Verulega jákvæð ↑	Áhrif áætlunar mun bæta hag mikils fjölda fólks og/eða hafa áhrifa á umfangsmikið svæði. Ávinningurinn er oftast varanlegur. Áhrifin samræmast lögum, reglugerðum og almennri stefnumörkun stjórnvalda.
Jákvæð +	Áhrif áætlunar er talin til bóta fyrir umhverfið á beinan eða óbeinan hátt. Áhrifin samræmast lögum, reglugerðum og almennri stefnumörkun stjórnvalda.
Óveruleg 0	Áhrif áætlunar eru minniháttar með tilliti til umfangs svæðis og viðkvæmni þess fyrir breytingum. Áhrifin eru í mörgum tilfellum tímabundin og að mestu afturkræf. Áhrifin samræmast lögum, reglugerðum og almennri stefnumörkun stjórnvalda.
Neiðkvæð -	Áhrif áætlunar er talin skerða eða rýra gildi tiltekins umhverfisþáttar á beinan eða óbeinan hátt. Áhrifin samræmast lögum, reglugerðum og almennri stefnumörkun stjórnvalda.
Verulega neikvæð ↓	Veruleg óafturkræf umhverfisáhrif eða spjöll á umhverfinu sem ekki er hægt að fyrirbyggja eða bæta úr með mótvægisáðgerðum. Áhrifin eru í ósamræmi við lög, reglugerðir og/eða almenna stefnumörkun stjórnvalda.
Óviss ?	Ekki er vitað um eðli eða umfang umhverfisáhrifa á tiltekna umhverfisþætti, m.a. vegna skorts á upplýsingum og/eða þekkingu. Unnt væri að afla upplýsinga um áhrifin með rannsóknum eða markvissri vöktun.

Þeir þættir skipulagsins sem eru taldir hafa í för með sér áhrif á umhverfið eru hér kallaðir áhrifavaldar, þ.e. sjóðæling, borholur, fiskimykjutankar, vélageymsla og lagnir. Matið er sett fram sjónrænt í töflu og með umfjöllun.

2.1 UMHVERFISÁHRIF

		Umhverfispættir					
		Vatn og sjór	Jarðmyndanir	Vistkerfi	Efnahagur og atvinnulíf	Landslag	Menningarminjar
Áhrifavaldar	Sjódæling	0	0	0	+	0	0
	Borholur	0	?	0	+	0	0
	Fiskimykjutankar	0	0	+	+	0	0
	Vélageymsla	0	0	0	+	0	0
	Lagnir	0	0	0	+	0	0

SJÓDÆLING

Skipulagið felur í sér heimild til endurnýjunar á núverandi sjódæluhúsi. Sjódæling fer fram með drenlögnum í sjó og engin áhrif eru því á grunnvatnsstöðu. Áhrif þess á valda umhverfispætti eru talin óveruleg þar sem mannvirki voru til staðar áður. Með endurbótunum verður mögulegt að stækka fiskeldisstöðina og áhrifin metin jákvæð á umhverfispáttinn *efnahagur og atvinnulíf*.

BORHOLUR

Fjöldi borhola er á sandinum. Reynsla af dælingu á svæðinu undanfarna áratugi bendir til að fyrirhuguð vinnsla muni ekki hafa teljandi áhrif á grunnvatnsstöðu svæðisins. Niðurdráttur er lítil auk þess sem mikið og gott framboð er á ferskvatni á svæðinu. Áhrif á umhverfispáttinn *vatn og sjó* eru talin óveruleg.

Hvort borholurnar almennt hafi áhrif á gasaugu á svæðinu er ekki þekkt. Áhrif á *jarðmyndanir* eru því óviss.

Aukið heitt vatn er ein forsenda stækkunar fiskeldisins og mun því hafa jákvæð áhrif á *efnahag og atvinnulíf*.

FISKIMYKJUTANKAR

Gert er ráð fyrir allt að fjórum fiskimykjutönkum á svæðinu, um 30 m í þvermál hver og 4 m á hæð að lágmarki í 100 m fjarlægð frá Brunná. Ákvæði er um litaval á byggingunum í deiliskipulagi svo þeir hafi sem minnst áhrif á ásýnd svæðisins. Áhrif þeirra er almennt talin óveruleg auk þess sem um afturkræfar byggingar er að ræða.

Með tilkomu tankanna verður markvisst farið í söfnun á fastefni frá fiskeldinu til nýtingar við áburðagjöf. Fyrirhugað er að nýta áburðinn til uppgræðslu á sandinum og er áætlunin í samræmi við stefnu stjórnvalda

um að hætta alfarið urðun lífbrjótanlegs úrgangs. Tilhögun uppgræðslu verður í samráði við Landgræðsluna.

Lífrænn áburður er mjög hentugur til uppgræðslu þar sem hann leysist seint upp og næringarefnin losna smátt og smátt samhliða niðurbroti lífrænu efnanna. Það er því einkar heppilegt á landi Akursels þar sem jarðvegur er mjög gljúpur og tilbúinn áburður myndi skolast hraðar í burtu en lífrænn. Nýlegar rannsóknir hafa sýnt að flestar tegundir lífræns úrgangs hafa góð áhrif á gróðurframvindu (Magnús H. Jóhannsson o.fl., 2021). Vegna umfangs sandanna er ekki talið líklegt að áhrif útskolunar muni hafa áhrif á lífríki Brunnár, þ.á.m. á náttúrulega laxastofna.

Verði slyss s.s. komi gat á tanka verður fastefninu mokað upp. Mjög ólíklegt er að áhrifa muni gæta í Brunná vegna fjarlægðar frá viðtaka, magns þurrefnis og áferðar á mykjunni.

Lykt af völdum mykjunnar sem þegar hefur verið framleidd er minniháttar. Við dreifingu mykjunnar eru áhrifin talin verða minniháttar þar sem langt er í næstu byggð.

Áhrif söfnunar á fiskimykju og skilvirkar nýtingar hennar á *vistkerfi* eru talin jákvæð þó um sé að ræða áhrif sem verða utan skipulagssvæðisins.

Áhrif á náttúrulega laxfiskstofna og straumvatnshlotið Bunná eru talin óveruleg vegna fjarlægðar framkvæmdasvæða.

VÉLAGEYMSLA

Gert er ráð fyrir vélageymslu við fiskimykjutankana fyrir vélar til dreifingar á fiskimykju. Líkt og með tankana eru ákvæði um litaval á byggingunni í deiliskipulagi svo hún muni falla að umhverfi sínu og hafa sem minnst áhrif á ásýnd svæðisins. Áhrif hennar er almennt óveruleg auk þess sem um afturkræfa framkvæmd er að ræða.

Jákvæð áhrif verða á *efnahag og atvinnulíf* þar sem skemman er hluti af uppbyggingu fiskimykjutankanna.

LAGNIR

Um er að ræða þrenns konar lagnir:

- **Fyrir heitt vatn úr fyrirhugaðri borholu**
- **Fyrir sjó frá sjótökuhúsi**
- **Fyrir fiskimykju**

Lagnir verða grafnar niður í sandinn og verður yfirborðsrask lítt sýnilegt vegna sandfoks.

Áhrif á umhverfisþætti eru almennt metin óveruleg en jákvæð fyrir *efnahag og atvinnulíf* vegna stækkunar fiskeldisstöðvarinnar.

2.2 VALKOSTIR

Meta má áhrif núllkosta til samanburðar á skipulagsáætluninni, en það felur í sér að aðhafast ekkert. Komi ekki til framkvæmda skv. áætluninni má segja að stöðnun verði í rekstri fiskeldisstöðvarinnar. Eins og staðan er núna hafa skapast vandamál vegna förgunar á fiskimykju og hún verið urðuð.

Losun fiskimykju frá stöðinni gæti að öðrum kosti verið sett í nýja tanka á lóð fiskeldisstöðvarinnar en þröngt er orðið um starfsemina auk þess sem lengri vegalengd væri frá tönkum að uppgræðslusvæði í landi Akursels.

2.3 MÓTVÆGISADGERÐIR OG VÖKTUN

Komi til boranna verður leitað samstarfs Umhverfisstofnunar vegna mögulegrar vöktunar á breytingum rennslis í þekktum gasaugum á Austursandi.

2.4 SAMANTEKT

Skipulagið felur í sér framkvæmdir sem gerir fiskeldisstöðinni á Núpsmýri kleift að stækka og þróast í takt við kröfur nútímans, sbr. kröfur um fráveitu- og fastefnameðhöndlun. Áhrif skipulagsins á *efnahag og atvinnulíf* eru því jákvæð og áhrif á aðra umhverfispætti talin óveruleg. Öxarfjörður er á B-hluta náttúruminjaskrár vegna mikils fuglalífs. Vegna smæðar fyrirhugaðra framkvæmda á víðáttumiklum söndum er ekki talið að áhrif skipulagsins hafi áhrif á fuglalíf.

Óljóst er hvort borholur muni hafa áhrif á gasaugu sem eru að finna á sandinum en fjöldi borhola er á svæðinu nú þegar.

Niðurstöður umhverfismatsskýslu um óljós áhrif á gasaugu leiddu af sér að ákvæði voru sett í deiliskipulag um samstarf við Umhverfisstofnun vegna mögulegrar vöktunar á breytingum á rennslis í þekktum gasaugum á Austursandi.

3 BREYTINGAR EFTIR AUGLÝSINGU

Brugðist hefur verið við ábendingum og athugasemdum með ítarlegri ákvæðum í deiliskipulagi en einnig hafa eftirfarandi breytingar verið gerðar á aðalskipulagsbreytingu:

3.1 BREYTINGAR Á UPPDRÆTTI

Skipulagsuppdrættir eru nú settir fram á A3 blaði og greinargerð stakstæð. Áður var greinargerð á sama blaði í stærð A2.

3.2 BREYTINGAR Á GREINARGERÐ

Greinargerð og umhverfismatsskýrsla eru nú sett fram í stakstæðri greinargerð en var áður sett fram á sama blaði og skipulagsuppdrættir.

Ítarlegri skipulagsákvæði hafa verið sett um landnotkunarreit I3.

Umhverfismatsskýrsla er nú sett fram í heild sinni meðfylgjandi greinargerð en var áður sett fram sem samantekt úr umhverfismatsskýrslu deiliskipulags.

4 AFGREIÐSLA OG GILDISTAKA

Aðalskipulagsbreyting þessi sem auglýst hefur verið skv. 31. gr. skipulagslaga nr.123/2010 var samþykkt í sveitarstjórn þann 16.1.2025

 Steinn Sigurjónsson **Norðurlþing**

Aðalskipulagsbreyting þessi var staðfest af Skipulagsstofnun þann 31.01.2025

5 HEIMILDASKRÁ

Deiliskipulag fiskeldis á Núpsmýri í Öxarfirði. (2021). Norðurþing: Skipulagsstofnun.

Íslandsbleikja ehf. (2017). *Tilkynning um fyrirhugaða breytingu á fiskeldi Íslandsbleikju ehf. Núpsmýri í Öxarfirði*. Akureyri: Íslandsbleikja ehf.

Magnús H. Jóhannsson o.fl. (2021). *Hagræn áhrif og loftslagsáhrif áburðarnotkunar*. Reykjavík: Landgræðslan.